

LIETUVOS RESPUBLIKOS SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, A. Vivulskio g. 11, LT-03162 Vilnius, tel. (8 5) 266 4201, faks. 8 706 64209,
el. p. post@socmin.lt, <https://socmin.lrv.lt>. Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 1886 03515

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

2022-12-

Nr.

I

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO PROJEKTO

Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija parengė ir teikia Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2022 m. kovo 16 d. nutarimo Nr. 224 „Dėl laikinosios apsaugos Lietuvoje užsieniečiams suteikimo“ pakeitimo“ projektą (toliau – Projektas).

Projekto tikslas – patikslinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2022 m. kovo 16 d. nutarimo Nr. 224 „Dėl laikinosios apsaugos Lietuvoje užsieniečiams suteikimo“ (toliau – Nutarimas) nuostatas, siekiant spręsti praktikoje kylančias problemas užsieniečių, turinčių teisę į laikinąją apsaugą ar gavusių laikinąją apsaugą (toliau – užsieniečiai), apgyvendinimo organizavimo procese.

Projektu siūlomi tokie pakeitimai:

1. Atsižvelgus į tai, kad 2022 m. spalio 13–14 d. Europos Sąjungos Teisingumo ir vidaus reikalų taryba priėmė sprendimą dėl laikinosios apsaugos automatiško pratęsimo dviem šešių mėnesių laikotarpiais, tikslinamas Nutarimo 1 punktą ir nustatoma, kad laikinoji apsauga Lietuvoje suteikiama nuo 2022 m. kovo 4 d. iki 2024 m. kovo 4 d. Atitinkamai Nutarimo 2.2 papunktyje išbraukiamas žodžių junginys „arba laikinosios apsaugos laikotarpis pasibaigia anksčiau nei 2024 m. kovo 4 d.“

2. Tikslinamas Nutarimo 2.6 papunktis, nustatant galimybę kompensuoti su užsieniečių apgyvendinimu susijusias išlaidas, tais atvejais, kai apgyvendinimo reikmėms yra pritaikoma viešoji infrastruktūra, dėl kurios Pabėgėlių priėmimo centras sudarė bendradarbiavimo sutartį su savivaldybės administracija. Šiuo atveju apgyvendinimo reikmėms pritaikytoje viešojoje infrastruktūroje gali dar nebūti apgyvendinti užsieniečiai, tačiau, siekiant išlaikyti infrastruktūros prijungimą prie tinklų, būtina užtikrinti bent minimalų komunalinių išlaidų kompensavimą.

Šiuo metu yra identifikuoti 22 objektai (nenaudojami, senos statybos mokyklų pastatai), kurių komunalinių išlaidų sąnaudas 2022 m. lapkričio – 2023 m. balandžio mėnesiams savivaldybių administracijos prognozuoja nuo 200 iki 10 tūkst. eurų per mėn., siekiant išlaikyti infrastruktūros prijungimą prie tinklų ir pasirengti priimti karo pabėgėlius, užtikrinant būtinąsias apgyvendinimo sąlygas. Prognozuojama maksimali galima patirti išlaidų suma visose savivaldybėse nurodytu laikotarpiu būtų 220 tūkst. eurų per mėn. (1.3 mln. eurų per visą šaltąjį sezoną). Planuojamas sukurtų užsieniečių apgyvendinimo vietų skaičius – 2732 vietos, t. y. 80 eurų/mėn. vienai vietai. Išlaidos apmokamos iš valstybės rezervo.

Galimos naujos užsieniečių bangos ir pasirengimo jų apgyvendinimui procesus koordinuoja Socialinės apsaugos ir darbo ministerija ir jai pavaldus Pabėgėlių priėmimo centras.

Pabėgėlių priėmimo centras iki 2022 m. gruodžio 20 d. yra sudaręs 19 bendradarbiavimo sutarčių su savivaldybių administracijomis dėl jų teritorijoje esančios viešosios infrastruktūros (šiuo metu tai mokyklų pastatai) naudojimo užsieniečių apgyvendinimui (toliau – bendradarbiavimo sutartys). Dar tris bendradarbiavimo sutartis numatoma sudaryti 2022 m. gruodžio 22 d. Pažymime,

kad už apgyvendinimo vietų sukūrimą yra atsakingas Pabėgėlių priėmimo centras, kuris aprūpina objektą baldais, įranga ir kitu turtu. Apgyvendinimo vietų kūrimas vyksta bendradarbiaujant su savivaldybių administracijomis (jos yra atsakingos už objektų pajungimą prie tinklų ir minimalių komunalinių išlaidų padengimą, siekiant užtikrinti objekto parengtumą užsieniečių apgyvendinimui) ir nevyriausybėmis organizacijomis (kiekvienam objektui yra priskirta koordinuojanti nevyriausybė organizacija, kuri įsivertina, kaip, atsiradus poreikiui, būtų teikiamos paslaugos, maitinimas arba maisto paketai, higienos prekės).

Pažymime, kad apgyvendinimas viešosios infrastruktūros objektuose bus pradėtas vykdyti prioritetine tvarka, pradedant nuo objektų, kurių generuojamos išlaidos yra mažiausios. Šią prioritetinę tvarką sudaro Pabėgėlių priėmimo centras, įvertinęs sanitarinių mazgų kiekį objekte ir šildymo būdą. Papildomi sanitariniai mazgai būtų pradėti įrenginėti tik tuo atveju, jeigu atvykusių asmenų skaičius per parą pasiektų 250 asmenų. Susidarius tokiam srautui, šiuo metu turimos užsieniečių apgyvendinimo vietos (~1,3 tūkst.) būtų išnaudotos per pirmąją savaitę. Neparengus naujų apgyvendinimo vietų, per pirmąjį mėnesį Lietuvoje trūktų 3 tūkst. apgyvendinimo vietų.

Atkreipiame dėmesį, kad patiriamų išlaidų kompensavimo mechanizmas jau yra taikomas. Lietuvos Respublikos finansų ministerija 2022 m. birželio 7 d. raštu Nr. (2.51Mr-04)-6K-2203569 „Dėl patirtų išlaidų vykdant užsieniečių, pasitraukusių iš Ukrainos, laikiną apgyvendinimą“ informavo savivaldybių administracijas ir kitas suinteresuotas šalis apie informacijos apie patirtas išlaidas rinkimo ir kompensavimo tvarką ir pateikė šios informacijos surinkimo formą. Finansų ministerija vertina, ar išlaidos yra patirtos pagrįstai ir, kilus abejonėi, turi teisę papildomai paprašyti savivaldybių administracijų pateikti išlaidų pagrindimo dokumentus. Papildomai išlaidų pagrįstumo vertinimui yra naudojama Valstybės duomenų valdysenos informacinėje sistemoje pateikiama informacija apie savivaldybės teritorijoje registruotų užsieniečių ir konkrečiame objekte apgyvendintų užsieniečių skaičių.

Siekiant užtikrinti priimamų sprendimų efektyvumą, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija kartu su Pabėgėlių priėmimo centru iki 2023 m. vasario 28 d. pristatyti Lietuvos Respublikos Vyriausybei informaciją apie užsieniečių, turinčių teisę į laikinąją apsaugą ar gavusių laikinąją apsaugą, apgyvendinimui pritaikytos viešosios infrastruktūros objektuose, dėl kurių naudojimo Pabėgėlių priėmimo centras yra sudaręs bendradarbiavimo sutartis su savivaldybių administracijomis, patiriamas sąnaudas komunalinėms išlaidoms ir apgyvendinimo situaciją.

3. Keičiami Nutarimo 2.6, 3.2 ir 3.7 papunkčiai ir sudaromos galimybės kitiems subjektams, kurie pagal Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo 14 straipsnį valdo ir laikinai naudojasi valstybės ar savivaldybės turtu per asignavimų valdytojus ar savivaldybių administracijas, kompensuoti su užsieniečių apgyvendinimu susijusias išlaidas. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ 94 straipsnio 1 dalies 2 punktu, 3 dalies 1 punktu ir 5 dalimi, juridiniai asmenys turi teisę savanoriškai pasiūlyti apgyvendinimo vietas užsieniečiams ir už tai gali būti skiriamos kompensacijos, kurių dydžius, skyrimo sąlygas ir tvarką nustato Lietuvos Respublikos Vyriausybė arba jos įgaliota institucija, tačiau šiuo metu šie subjektai į kompensavimo mechanizmą nepatenka. Pažymėtina, kad minėti subjektai neturi teisės pretenduoti į Nutarimo 2.8 papunktyje nurodytas kompensacijas, jei panaudos pagrindais valdo ir laikinai naudojasi valstybės ar savivaldybės turtu, todėl šiai subjektų grupei siūloma nustatyti tokia pačią kompensavimo tvarką kaip ir valstybės ir savivaldybių institucijoms, įstaigoms, organizacijoms, valstybės ir savivaldybių valdomoms bendrovėms ar įmonėms, viešosioms įstaigoms, kurių steigėja ar dalininkė, turinti daugiau kaip pusę balsų visuotiniame dalininkų susirinkime, yra valstybė ar savivaldybė. Pažymėtina, kad tokių subjektų skaičius yra nedidelis, taigi 2023 m. Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšų poreikio padidėjimas būtų nežymus. Siūlomas Nutarimo pakeitimas reikalingas, siekiant sukurti vienodas sąlygas visiems subjektams, kurie valdo ir naudojasi valstybės ir (ar) savivaldybės turtu, neatlygintinai suteikiantiems apgyvendinimo paslaugą užsieniečiams.

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad keičiamomis Nutarimo nuostatomis nepaneigiamos ir neįtakojamos iš kitų teisės aktų ir (ar) panaudos sutarčių kylančios pareigos, kurias turi vykdyti subjektai, kurie pagal Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir

disponavimo juo įstatymo 14 straipsnį valdo ir laikinai naudojasi valstybės ar savivaldybės turtu. Nutarimo projektu reguliuojama tokių subjektų teisė gauti kompensacijas, jei tokie subjektai teisės aktų nustatyta tvarka teikia apgyvendinimo paslaugas užsieniečiams, patenkantiems į Nutarimo reguliavimo sritį, o ne turto valdymo klausimai, kurie reglamentuoti kituose teisės aktuose.

4. Keičiamas Nutarimo 2.8 papunktis atsižvelgiant į padidėjusias patalpų išlaikymo išlaidas šildymo sezono metu ir siekiant sumažinti finansinę naštą panaudos davėjams, kurie suteikia būstą užsieniečiams, bei sudaryti galimybę panaudos davėjams ir panaudos gavėjams (užsieniečiams) susitarti dėl būsto išlaikymo išlaidų apmokėjimo. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad, priėmus Projektu siūlomus pakeitimus, užsieniečiai, deklaruoję gyvenamąją vietą panaudos pagrindais suteiktame būste ir apmokantys jo išlaikymo išlaidas, galės pretenduoti į būsto šildymo, karšto ir šalto vandens išlaidų kompensacijas.

5. Įvertinus tai, kad užsieniečių apgyvendinimo vietų poreikis išlieka ir tai, kad valstybės ir savivaldybių įstaigų turimos infrastruktūros panaudojimo galimybės yra ribotos ir reikalauja papildomų investicijų, būtina užtikrinti panaudos būdu suteiktų būstų išlaikymą. Dėl šios priežasties tikslinamas Nutarimo 2.8 papunktyje nurodytos kompensacijos mokėjimo laikotarpis, nustatant, kad jis negali būti ilgesnis nei 2023 m. gruodžio 31 d. Šiuo metu kompensaciją už būsto suteikimą beveik 14 tūkst. užsieniečių, pasitraukusių iš Ukrainos dėl Rusijos Federacijos karinių veiksmų Ukrainoje, gauna apie 5 tūkst. fizinių ir juridinių asmenų (viename būste apgyvendinama vidutiniškai po 3 asmenis). Kompensacijoms už būsto suteikimą mokėti panaudojama vidutiniškai 1,1 mln. Eur/mėn. Kadangi naujai suteikiamų privačių būstų užsieniečiams pasiūla labai maža, prognozuojama, kad iš viso galėtų būti suteikta apie 6 tūkst. būstų užsieniečiams apgyvendinti (vidutiniškai tai sudarytų 1,5 mln. Eur/mėn. kompensacijoms už būsto suteikimą mokėti). Atsižvelgiant į tai, kad kompensacija už būsto suteikimą išmokama jos sumą už praėjusį mėnesį proporcingai apskaičiavus pagal praėjusio kalendorinio mėnesio dienų skaičių, priėmus Projektu siūlomus Nutarimo pakeitimus dėl kompensacijos skyrimo laikotarpio, 2023 m. Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšų poreikis būtų apie 15 mln. eurų (kompensacijoms už 2023 m. vasario – lapkričio mėnesius mokėti). Lėšos kompensacijoms mokėti būtų naudojamos iš valstybės rezervo.

6. Projekte numatyta, kad Nutarimo 2.7 papunktis pripažįstamas netekusiu galios. Nutarimo 2.7 papunktis nustato galimybę savivaldybių administracijoms kreiptis į Lietuvos Respublikos finansų ministeriją dėl kompensavimo už užsieniečių maitinimą praėjus 33 dienoms po jų registracijos Migracijos departamente prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos (toliau – Migracijos departamentas) dienos (jeigu dar nėra išduotas leidimas gyventi Lietuvoje). 2022 m. spalio 20 d. el. paštu Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos inicijuotos apklausos metu savivaldybių administracijos informavo, kad šis maitinimas nebėra organizuojamas, Migracijos departamentas informavo, kad leidimų gyventi išdavimo terminai atitinka nustatytus teisės aktuose terminus ir įprastais atvejais netrunka ilgiau nei 33 dienas. Apklausa organizuota per savivaldybių ir kitų institucijų kontaktus, kurie yra įtraukti į užsieniečių apgyvendinimo koordinavimui sukurtos darbo grupės (susitikimai vyksta kas antrą ketvirtadienį 10 val.) adresatų sąrašą. Pažymėtina, kad Europos socialinio fondo agentūros 2014–2020 m. Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 8 prioriteto „Socialinės įtraukties didinimas ir kova su skurdu“ priemonės Nr. 08.3.1-ESFA-V-419 „Socialinės įtraukties didinimas“ lėšomis finansuojamo projekto „Parama karo pabėgėliams iš Ukrainos“ įgyvendinimo metu teikiamos pagalbos maistu ir kitos humanitarinės pagalbos išlaidų tinkamumo finansuoti data yra š. m. lapkričio 1 d.

7. Nutarimo projektu siekiama suderinti Nutarimo nuostatas su Lietuvos Respublikos oficialiosios statistikos ir valstybės duomenų valdysenos įstatymo Nr. I-270 pakeitimo įstatymo Nr. XIV-1396 1 straipsnio pakeitimo įstatymo, kuris įsigalios 2023 m. sausio 1 d., nuostatomis. Nutarimo projekte numatyta, kad duomenys, susiję su Nutarimo tikslų pasiekimu, tvarkomi ne Valstybės duomenų valdysenos informacinėje sistemoje, o Valstybės duomenų valdymo platformoje.

Projektas Europos Sąjungos teisės aktų (jų nuostatų) neperkelia ir neįgyvendina.

Projektas neprieštaruja Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Seimo 2020 m. gruodžio 11 d. nutarimu Nr. XIV-72 „Dėl Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“, nuostatoms.

Projekto numatomo teisinio reguliavimo poveikis, vadovaujantis Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo 15 straipsnio 1 dalimi, Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodikos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. vasario 26 d. nutarimu Nr. 276 „Dėl Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodikos patvirtinimo“, 4 punktu, neatliekamas.

Projektas nenotifikuotinas Europos Komisijai pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. gegužės 20 d. nutarimo Nr. 617 „Dėl Informacijos apie techninius reglamentus ir atitikties įvertinimo procedūras teikimo taisyklių patvirtinimo“ reikalavimus.

Projekte nevartojamos sąvokos ir jas apibrėžiantys terminai, kurie turėtų būti įvertinti Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo nustatyta tvarka.

Priėmus Projektu siūlomus Nutarimo pakeitimus, priimti naujų, pakeisti ar pripažinti netekusiais galios galiojančių teisės aktų nereikės.

Projektas per Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos teisės aktų informacinę sistemą (toliau – TAIS) buvo pateiktas Finansų ministerijai, Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijai, Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijai, Lietuvos savivaldybių asociacijai ir visuomenei išvadoms gauti. Nutarimo projektas su Finansų ministerija ir Lietuvos savivaldybių asociacija suderintas be pastabų. Į Vidaus reikalų ministerijos pastabas atsižvelgta. Į dalį Teisingumo ministerijos pateiktų ir pasiūlymų buvo atsižvelgta. Dėl Teisingumo ministerijos pateiktos pastabos dėl galimybės kompensuoti komunalines išlaidas subjektams, panaudos teise valdantiems savivaldybės ar valstybės turtą ir jame suteikiantiems apgyvendinimą laikiną apsaugą gaunantiems asmenims ir Vyriausybės Teisės grupės pateiktų klausimų papildoma informacija pateikta 2022 m. gruodžio 20 d. tarpinstitucinio pasitarimo metu ir atitinkamai patikslintas šis teikimas. Visuomenės pastabų ir pasiūlymų negauta.

Projektas paskelbtas TAIS, kur suinteresuotos institucijos ir visuomenė gali pateikti pastabas ir pasiūlymus.

Projektą parengė Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Užsieniečių integracijos grupės vadovė Laura Perevičiūtė, mob. 8 676 02685, el. p. laura.pereviciute@socmin.lt ir Paramos būstui grupės vadovė Soneta Brinienė, mob. 8 665 26875, el. p. soneta.briniene@socmin.lt.

PRIDEDAMA.

1. Projektas, 3 lapai.
2. Projekto lyginamasis variantas, 3 lapai.
3. Lietuvos Respublikos Vyriausybės protokolo projektas, 1 lapas.

Socialinės apsaugos ir darbo ministrė

Monika Navickienė

Laura Perevičiūtė (+370 676 02685, el. p. laura.pereviciute@socmin.lt)

Aušra Juodaitienė (+370 658 60010, el. p. Ausra.Juodaitiene@socmin.lt)

Soneta Brinienė (+370 665 26875, el. p. soneta.briniene@socmin.lt)